יום א', כ"ח בחשון תש"ע (15 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שבוע שמח ושבוע טוב!

היכן האליעזר של היום...?

השדכן הראשון בתולדות היהודים היה אליעזר, עבד אברהם, שנשלח לארם נהריים (בפרשת השבוע, "חיי שרה", שאותה קראנו בתורה אתמול) למצוא אישה ליצחק ... מקרב בני משפחת אברהם. המשימה הוכתרה בהצלחה, ככתוב: "וַיִּבְאֶהָ יִצְחָק הָאֹהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּקַּח אֶת-רִבְקָה וַתְּהִי-לוֹ לְאִשָּׁה וַיֶּאֱהָבֶהָ..." [שם כ"ד 67]. חשיבותו של הקשר האנדוגמי (נישואים בתוך הלאום/העדה) בתרבות היהודית הוא מן הסתם אחת הסיבות לכך ששדכנות תופסת מקום חשוב במסורת היהודית... [למאמר המלא, ללחוץ כאן]

"וַיֹּאמְרוּ נִקְרָא לַנַּעֲרָ[ה] וְנִשְׁאֲלָה אֶת-פִּיהָ. וַיִּקְרְאוּ לְרִבְקָה וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הֲתֵלְכִי עִם-הָאִישׁ הַזֶּה וַתֹּאמֶר אֵלֵךְ." [בראשית כ"ד 57-58]

"מכאן", אומר רש"י, "[למדים] שאין משיאין את האשה אלא מדעתה."

מושג הנישואין על כל המשמעויות ההלכתיות והרוחניות שלו, הוא **מושג שהתחדש על ידי התורה**. לפני מתן תורה, הנוהג היה, שאם איש ואשה נפגשו ברחוב, ומצא חן בעיניהם לחיות ביחד, היו יכולים להכנס לבית משותף ולהתחיל לחיות חיי אישות ללא שום טכס של חופה או קידושין, וכך היו הילדים נולדים. וגם גירושין רשמיים לא היו, אלא בזמן שאחד מבני הזוג רצה להפר את הקשר שביניהם, מיד היה יכול להפרד וללכת לו לדרכו.
ומכיוון שניתנה התורה לישראל, נצטווינו במצוות עשה, שאם ירצו האיש והאשה לחיות ביחד, יעשו זאת רק לאחר קידושין וחופה [רמב"ם הל' אישות א, א]. וכן אם ירצו להפרד, יעשו זאת על ידי גט כריתות.
החופה והקידושין, על כל פרטי הלכותיהם המרובות, מבטאים את היחס הנכבד של התורה לחיי הנישואין. וכן מן הצד השני, זוג שמקיים את הנישואין כהלכתם, מראה בכך שלנישואין שלהם יש משמעות ערכית רוחנית הרבה מעבר לסתם איש ואשה שמנהלים ביחד חיים גשמיים עכשוויים. **אם הרצון הוא להגיע לקשר עמוק של אהבה, שמבוסס על הרבדים העמוקים של הנפש, ושדורש התמסרות ולפעמים אף הקרבה - הוא חייב להיות מעוגן במעשה הקידושין**. זוהי משמעות המצווה לעגן את היחסים שבין בני הזוג בחופה וקידושין, שבהם בני הזוג מתחייבים באופן המוחלט ביותר להיות זוג נשוי, ומתוך כך יש לקוות שיבנה בית מלא באהבה ונאמנות, ומתוך כך יגדלו בו ילדים טובים.
מסופר בתלמוד מסכת תענית [תענית כ"ו:], שלא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים, שבהם בנות ישראל יוצאות בכלי לבן שאולין, ומחוללות בכרמים, והבחורים והבחורות היו נפגשים שם כדי למצוא את בן זוגם. אולם כנראה שלא כולם היו מוצאים בעצמם את בן זוגם, ורבים היו נעזרים ב**שידוך**. ותקופות ארוכות כמעט כל החתונות נערכו בעזרת שדכנים, שמתפקידם היה להכיר טוב את החתן והכלה ואת משפחותיהם, ועל פי שיקול דעת שכלי, להציע הצעות מתאימות.

"לְדָוִד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ." [תהלים כ"ד 1]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ראשון** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום א', כ"ח בחשון תש"ע (15 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

והואיל ומצוות הנישואין מרכזית וחשובה, ממילא ברור ש**ישנה מצווה**, למי שיכול, **לעסוק בשדכנות**. ואף יש בזה משום הידבקות במידותיו של הקב"ה: ראשית בזה שהשדכן גומל חסד עם בני הזוג. ועוד - שהמדרש [בפרשת "צו"] מזכיר שהקב"ה עצמו עוסק בשדכנות ועוזר לבני הזוג למצוא זה את זה. ומובא בשם החוזה מלובלין ששדכן המכוון לשם שמים יזכה לבנים תלמידי חכמים.
וצריך אולי להוסיף, שעיקר שכר השדכנות שפעם כולם נהגו לשלם, היה על ההסכמים הכספיים שבין שתי המשפחות, כי רוב מלאכתו של השדכן היתה לערוך הסכמים אלה...
[מ"פניני הלכה - ליקוטים בענייני משפחה" – ר' אליעזר מלמד]

§§§§§§§

<u>הרהור אישי...</u>

את המושג "נישואין" בין בני זוג, ואת המלאכה הנדרשת לזווג זוגות, אנו מכירים. בעולם היהודי של היום, השדכנות מצויה בעיקר במגזר החרדי, אם כי בכל החוגים נפוץ מאד לבקש מחברים ו/או בני משפחה להכיר בין איש לאשה שלדעת "הצד המתווך" (השדכן?) יש ביניהם בסיס משותף לבנות עליו.

מה שנכון לגבי **בניית התא המשפחתי**, לע"ד של כותב שורות אלה, הוא נכון גם לגבי **בניית עם**, ומשם לבניית מדינה – כלי שיכול לשרת ולקדם את האינטרסים המשותפים של עם זה. העם היהודי הוא עם מאד משונה במהותו מכל עם אחר, בין היתר משום שאין השותפות הגיאוגרפית היא שמאחדת ומייחדת אותו. אדרבה, העם שלנו הוא ה"מפוזר" ביותר שיש בעולם. משהו אחר מגדיר את מהותנו. אך כיוון שאיננו מסוגלים להסכים על מה זה, הולכים ומתרחבים רגשי הניכור בינינו, גם בתוך מולדתינו, ארץ-ישראל, גם בינינו לבין אחינו בגולה.
נראה לי שנחוצה ביותר כאן מלאכתו של שדכן, שתפקידו כפול (לפחות): כמו אצל אליעזר, עליו "*למצוא אישה ליצחק ...* ***<u>מקרב בני משפחת אברהם</u>***" – כלומר, במלאכתו של בניית עם, על "השדכן" ליצור קשרים בין יהודים, ולא בין יהודי לאחר. וכפי שהתורה מלמדת אותנו, "**וְנִשְׁאֲלָה אֶת-פִּיהָ. וַיִּקְרְאוּ לְרִבְקָה וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הֲתֵלְכִי עִם-הָאִישׁ הַזֶּה וַתֹּאמֶר אֵלֵךְ.**" "מכאן [למדים] שאין משיאין את האשה אלא מדעתה." - כלומר, עליו להביא לידי ריכוך לבבות כדי למחוק את ההתנכרות ולקרב איש אל רעהו.
היכן האליעזר של היום...?

"לְדָוִד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ." [תהלים כ"ד 1]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **<u>ראשון</u>** בשבת
בשִׂמחה ובטוּב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל